

ЛВІВСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

CUESC

Львівський національний університет імені Івана Франка
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**МЕТАМОДЕРНІЗМ У ЛІТЕРАТУРІ
ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ:
«ДЗЕРКАЛО В ДЗЕРКАЛІ»**

14 квітня – 25 травня 2025 року

¹²⁵⁶
1996
LIHA-PRES

¹²³³

Львів – Торунь
Liha-Pres
2025

УДК 141.78-021.68:82(062.552)

М 54

Організаційний комітет:

Мацевко-Бекерська Лідія Василівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка, керівник Науково-методичного центру дослідження та викладання літератури Львівського національного університету імені Івана Франка;

Бораківський Любомир Адамович – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка, декан факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка;

Криштанович Світлана Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського;

Кушнір Ірина Богданівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка;

Кохан Роксоляна Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка.

Метамодернізм у літературі та літературознавстві: «дзеркало в дзеркалі»: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 14 квітня – 25 травня 2025 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 136 с.

ISBN 978-966-397-513-9

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Метамодернізм у літературі та літературознавстві: «дзеркало в дзеркалі»» (14 квітня – 25 травня 2025 року).

УДК 141.78-021.68:82(062.552)

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2025

© Центр українсько-європейського
наукового співробітництва, 2025

ISBN 978-966-397-513-9

ЗМІСТ

Метапоетика води в творчості Адама Ніколсона: художні, історичні та екологічні виміри	
Бандровська О. Т.	6
Elements of metamodernism in the poem “My Hero” by Billy Collins	
Bernar G. B.	9
Пропагандистське осліплення бойчукіста Самсона в пролетарській „Повісті наших днів” (1927) Петра Панча	
Бестюк І. А.	11
Нонконформізм у постмодерністському романі В. Геррндорфа «Чік»	
Белозорова Ю. С.	14
Поетика дзеркала: інтермедіальність прийому „mise en abyme” в дослідженні Себастьяна Феврі	
Бровко О. О.	16
Рецепція як чинник формування жанрового фенотипу англійського інтелектуального роману	
Бугрій А. С.	19
Гра як пост(–) і метамодерністський маркер в однойменному романі Анни К. Шевченко	
Вишницька Ю. В.	22
Трейсі Леттс про великі трагедії малого дому (на матеріалі драми «Серпень: округ Осейдж»)	
Гальчук О. В.	25
«Жага справжнього» у книзі Андрія Любки «У пошуках вараварів. Подорож до країв, де починаються й не закінчуються Балкани»	
Гапон Л. О.	29
Поміж жертвами, катами і спостерігачами: авторські інтенції образотворення в романі Р. Зайферт «Хлопчик узимку»	
Горбач Н. В.	33
Психологічний простір героїв роману Степана Процюка «Десятий рядок»	
Дашко Н. С.	37
Художнє моделювання проблеми посттравматичного стресового розладу в романі «Мами» Марії Матіос	
Доброскок С. О.	39
Автобіографічний дискурс у творчості Салмана Рушді	
Євтушенко С. О.	43

Особливості інтимної лірики збірки Юлії Крапиви «Мої вірші»	
Зарудняк Н. І.	45
Постіронічна сповідь як форма терапії (оповідання Д. Ф. Воллеса «Старий добрий неон»)	
Калинич К. Ф.	47
Художні особливості щоденника Володимира Вакуленка-К.	
Кобилко Н. А.	51
Художній переклад поезії: виклик, тонкощі та роль перекладача	
Корсун С. В.	53
Architectonics of the literary text	
Krasovska I. V.	55
Терміни-метафори в англійськомовних науково-технічних текстах в когнітивному розрізі	
Курбатова Т. В.	59
Аспекти метамодернізму в прозі П. Яценка	
Курилова Ю. Р.	61
Поняття і сутнісні особливості метамодернізму в українському контексті	
Кущос О. І.	65
Від «матері» до «матери»: трансформації традиційного міфу про материнство в українському постмодерному культурному просторі	
Лопушан Т. В.	69
Specifics of genre models of role-based poetic texts in foreign and Ukrainian literatures of the 19th–20th centuries	
Myroniuk V. M.	72
Трансформація орієнталізму від "білої людини" Кіплінга до "західної людини" Ішігуро	
Мітіна Л. С.	75
Чуттєвість у романі С. Андрухович «Фелікс Австрія»	
Ніколаєнко В. М.	78
Феномен впливу історичної пам'яті на сьогодення як ключовий код українського метамодернізму	
Нікоряк Н. В.	81
Пошуки сенсу життя сучасної людини в умовах кризової дійсності: ідеї неоекзистенціалізму в романі Іларіона Павлюка «Я бачу, вас цікавить пітьма»	
Онсович А. Л.	84
Феномен транскультуралізму у площині літератури постмодернізму	
Пірошенко С. Ю.	87

Translating metamodern texts through Anton Popovič's theories Povoroznyuk R. V.	92
Метамодернізм як наукове поняття: специфіка функціонування терміна Подковирофф Нанушка, Татяна, Соня	94
Освітній компонент “мережева література” у контексті підготовки філологів-перекладачів Рєга Д. О.	98
Література досвіду: діалог з читачем Рождественська І. Є.	101
Метамодерна людина: від індивіда до дивіда Розінкевич Н. В.	103
Співвідношення скороченого слова і його базової лексеми, вплив воєнного контексту Солтис М. О.	107
Metamodern Framework in Contemporary American Prose: A Study of Teju Cole's <i>Open City</i> Starostenko T. M.	110
Від постмодерну до сьогодення: літературознавство у пошуку нових парадигм Чернявська О. К.	113
Ідейно-естетична функція позасюжетних елементів романів Макса Кідрука «Не озирайся і мовчи» та «Доки світло не згасне назавжди» Чонка Т. С.	115
Художня концепція часу у науково-фантастичній тетралогії Дена Сіммонса «Пісні Гіперіона» Чумак Г. В.	120
«Між сиренами. Нові вірші війни»: колективна травма, пам'ять та ідентичність Шадріна Т. В.	123
Метамодерністський пошук сакрального в поезії Іона Бiku Шевчук Т. С.	125
Моделювання авторефлексивних стратегій у наративному полі у романі Оксани Забужко «Музей покинутих секретів» Штепенко О. Г.	129
«Українськість», «жіночість», «війна» в новітній українській жіночій поезії Юрченко В. В.	132

Література:

1. Bényei T. Representations of the Intellectual in Twentieth-Century Fiction: Modernism, Postmodernism, and the Academy. Szeged : JATEPress, 2011. 204 p.
2. Broackes J., ed. Iris Murdoch, Philosopher. Oxford : Oxford University Press, 2011.
3. Kulkarni A. B. Revisiting Reader Response Theory. CS. 2024. Vol. 3, No. 7. P. 1–11.
4. Fishelov D. Metaphors of Genre: The Role of Analogies in Genre Theory. University Park, PA : The Pennsylvania State University Press, 1993.
5. Frow J. Genre. 2nd ed. London : Routledge, 2015. 248 p.
6. Nünning A. On the Perspective Structure of Narrative Texts: Steps Toward a Constructivist Narratology. *Narratology Beyond Literary Criticism: Mediality, Disciplinarity* / ed. by J. C. Meister. Berlin : Walter de Gruyter, 2005. P. 207–241.

ГРА ЯК ПОСТ(–) І МЕТАМОДЕРНІСТСЬКИЙ МАРКЕР В ОДНОЙМЕННОМУ РОМАНІ АННИ К. ШЕВЧЕНКО

Вишницька Ю. В.

*доктор філологічних наук, доцент,
доцент кафедри світової літератури
факультету української філології, культури і мистецтва
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Роман жанру альтернативної історії британської письменниці українського походження Анни К. Шевченко «Гра» розгортає концепт гри на всіх текстових рівнях: сюжетному, наративному, образно-мотивному, лексичному тощо. Першочергово – на рівні сюжету: «гра, заснована на передчутті та очікуванні» [1, с. 12] є центровим елементом структури твору й ототожнюється з квестом. Учасники гри отримують конверти із завданнями, виконання яких передбачає подолання низки випробувань. Прописані завдання, мета, умови гри («Я часто думав – навіщо Тоні придумав оті Наради у Вігвамі, навіщо вигдав нашу гру. <...> він створив свій власний світ, в якому діяли ним одним вигадані правила; дійсність відбивалася в його іграх наче у залі з магічними дзеркалами, стаючи химерною, перекрученою та кумедною» [1, с. 26])

готують учасників квесту до усвідомлення життя як гри «по-крупному» [1, с. 46]. Гравці – учасники «Наради у Вігвамі» – «несумісні» як за родом діяльності, так і психологічно: Алекс, яка грає роль свого брата Макса, «музикант-ескапіст, іммігрантський Ейнштейн та дебелий регбіст. Але був один магніт, що тримав їх купи, і цим магнітом був Тоні» [1, с. 67]. Завдання Алекс, яка є «всього-на-всього компонентом великої картини-головоломки» [1, с. 81] – роздобути в архівах ООН «вичерпну копію Протоколу засідання Ялтинської конференції» 1945 року [1, с. 67], підпорядкованого амбітній меті: «Навіщо? Невже цього разу Тоні замислив змінити історію?» [1, с. 67]. Завдання для Джонті – віднайти можливість запросити губернатора Криму виступити перед пресою на Дні відкритих дверей Страсбурзького університету. У кожному конверті – пазли головоломки, завдання квесту, приміром: «Назва досє, яке шукала Алекс» [1, с. 116], «Місце, що пов'язує німецького поета з французьким імператором» [1, с. 88]. Маршрут прокладено «через офіційну чорну діру Європи» [1, с. 185]: Придністров'я – «самопроголошену республіку з непевними кордонами», де «є сторожові вежі, тисячі прикордонників, оонівська наглядова місія <...>» [1, с. 185], та властивості чорних дір такі, що «вони невидимі для спостерігачів та приладів» [1, с. 185].

Топографічні координати гри зазначено в змісті книги: Т означає Терес (Вігвам), Tube (Метро), Train (Потяг) і Таксі; О означає Одеса; NY означає Нью-Йорк; S означає Страсбург. Буквене шифрування також – і в головоломці «Крим (Crimea) – злочин (crime)»: «Двадцять п'ять років тому в результаті нашої гри сталася смерть <...> Ми скоїли злочин <...> І цей злочин – вбивство» [1, с. 118]. Метою продовження гри є спокутування гріха через дії: «Ту людину ми повернути вже не зможемо, зате зможемо відвернути багато нових смертей. Принцип – той самий, тільки масштаб інший, і ми матимемо шанс змінити гру на краще» [1, с. 121]. Ключовим хронотопом гри є Одеса, що спорудила «власну Вавилонську мовну вежу» [1, с. 46] і створила «унікальне одеське ставлення до життя як до азартної гри «по-крупному», де гравці завжди налаштовані на перемогу...» [1, с. 46]. Гра-квест-ініціація відбувається в напрямку ретроспекції: подорож у минуле, до світу дитинства [1, с. 54]. Час застигає в речах, побуті, екстер'єрах та інтер'єрах [1, с. 58–63]. Одеський хронотоп насичено соковитими діалогами з міських двориків, схожими на гру з м'ячем. коли гравці по чергово «приймають подачу, відбивають м'яч на поле суперників» [1, с. 61].

У тексті також вимальовано сценарії «безневинних» дитячих ігор на кшталт «мильних бульбашок та метеликів» [1, с. 130]: оновлення шкільного фонтану «веселкою з бульбашок, отриманих за допомогою

рідини для миття посуду» [1, с. 130]; випускання зі шкільної біологічної лабораторії метеликів; спускання з пагорба на пластикових «санчатах» – підносах, поцуплених з їдальні; «реконструкція битви при Альмі» [1, с. 132]; гра в хованки: мама виштовхувала сина «з колони людей, приречених на смерть, які прямували до Прохорівського парку, звідки їх мали доправити до концтабору в Богданівці <...> Саме там мене відштовхнули від смерті у життя» [1, с. 176]: «Мішо, ми зараз будемо грати в хованки. Коли я відштовхну тебе, ти тікай і ховайся в юрбі. Не гукай до мене, просто мовчи. Рано чи пізно я тебе знайду...» [1, с. 173]. Документи для гри – «наче стос гральних карт» [1, с. 183], що означають одне й те саме: «зміну контролю над територією Криму» [1, с. 183]. Гра на геополітичній шахівниці набуває форм мегагри, тобто гри, більшої за гру, «вже не йдеться просто про те, щоби кинути гральний кубик і чекати наступного ходу» [1, с. 184]. Вибудовується паралель із грою «Монополія»: «монополія на нафтопроводи» [1, с. 184].

Окрім нанизування ігор, у тексті реалізується принцип гри в грі: робота в Європарламенті сприймається Джонті як шахова гра, а сама будівля Європарламенту з її «тисячами й тисячами скляних клітин» [1, с. 98] нагадує шахівницю: «Шахова гра, в якій беруть участь амбітні індивіди, триває на чорно-білій кахляній підлозі внутрішнього двору парламенту лишень чотири дні на місяць. Щораз, курсуючи цими чорно-білими квадратами, я відчуваю, як важко мені дихається, і я піднімаю погляд вгору, туди, де за химерно. примхою архітектора, заховане реальне життя» [1, с. 98].

Текст «нашпиговано» іграми і грою: буклет з рекламою нової комп'ютерної гри [1, с. 236], «химерні вуличні вивіски» Одеси, як-от «Одеський клуб азартних ігор» [1, с. 199], гра на саксофоні (Одеський джаз-фестиваль із започаткованою премією Золотого Саксофона на честь відомого британського саксофоніста Макса Чандлера [1, с. 226] тощо. Останнє експлікує ототожнення гри з музикою: «Але раптом мені чується музика. <...> Та мелодія повільно заповнює мене, тече до моїх нервових закінчень, повертає мене до життя, наче я був жертвою летаргічного енцефаліту <...>» [1, с. 264].

Закінчення гри збігається з третім етапом ініціації – нагородою за проходження шляху випробувань: подоланням, «шматуванням» страхів. Мету гри – змінити світ – досягнуто: «коли я сказав, що хочу, аби ми змінили цілий світ, то мав на увазі наш власний світ, бо саме з нього починаються всі зміни...» [1, с. 328].

Література:

1. Шевченко Анна К. Гра. / Пер. з англ. В. Горбатька. К. : Нора-Друк, 2017. 336 с.

ТРЕЙСІ ЛЕТТС ПРО ВЕЛИКІ ТРАГЕДІЇ МАЛОГО ДОМУ (НА МАТЕРІАЛІ ДРАМИ «СЕРПЕНЬ: ОКРУГ ОСЕЙДЖ»)

Гальчук О. В.

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри світової літератури
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

У курсі сучасної зарубіжної літератури в ролі твору-репрезентанта американської драматургії студентам пропонується драма Т. Леттса «Серпень: округ Осейдж». Із часу прем'єри на бродвейській сцені в 2007 році і Пулітцерівської премії 2008 року, вона завоювала не тільки любов глядачів, яких стало в мільйони разів більше після її екранізації з блискучим акторським ансамблем режисером Дж. Веллсом, а й залишається в центрі уваги дослідників, у тім числі й українських. Зокрема, А. Гайдаш розмірковує над порушеною автором проблемою вікових стереотипів і дискримінацією [1], О. Левченко розглядає жанрові особливості п'єси [2].

Осмислення твору Т. Леттса як сімейної драми, у якій віддзеркалюються проблеми сучасної Америки, потребує тлумачення тексту, по-перше, із погляду питань проблемно-тематичного характеру, крізь призму яких «Серпень...» прочитується простором перетину різних міфів – соціальних, культурологічних, ідеологічних. По-друге, як твір постмодерної доби його доцільно проаналізувати в оптиці поетики інтертекстуальності і специфіки хронотопу. Обидва аспекти взаємопов'язані і взаємозумовлені.

Основний конфлікт твору – сімейний. Читач стає свідком проживання кульмінації глибокої кризи родини Вестонів: у минулому відомого поета, а тепер алкоголіка Беверлі Вестона, його онкохворої дружини Вайолет, їхніх трьох дорослих доньок Барбари, Карен, Айві та сім'ї Метті Фей Ейкен – сестри Вайолет. Читачеві доведеться відповісти не тільки на питання, чи справді перед ним родина, чи це вже чужі одним одному люди, які продовжують завдавати болю собі та іншим через усвідомлення власної самотності. Як і доведеться